

Střední škola, Havířov-Prostřední Suchá, příspěvková organizace

Školní program environmentálního vzdělávání,
výchovy a osvěty

V Havířově 1. 9. 2022

Mgr. Jana Smejkalová

Obsah

1. Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta.....	3
2. Školní plán EVVO.....	5
2. 1 Spolupráce s jinými subjekty.....	9
2. 2 Dlouhodobé projekty v oblasti EVVO.....	10
2. 3 Koordinátor EVVO.....	10
3. Dlouhodobý plán EVVO.....	11
3. 1 Vize školy v rámci koncepce rozvoje školy.....	11
3. 2 Vize školy v oblasti EVVO a dlouhodobé cíle EVVO.....	11
3. 3 Cíle a prostředky zabezpečení EVVO ve škole.....	13
4. Krátkodobý akční plán EVVO.....	17
5. Zdroje informací.....	18

1. Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta znamená formování osobnosti v kontextu životního prostředí.

Environmentální (ekologická) výchova je velmi důležitou složkou vzdělávání, jejíž potřeba je zdůrazněna ve Strategii vzdělávání pro udržitelný rozvoj, schválené Vládou ČR v roce 2016 ve strategickém dokumentu – Usnesení vlády ČR ze dne 20. 7. 2016 č. 652 o Státním programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a environmentálním poradenství na léta 2016-2025 v České republice.

Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a environmentálního poradenství v ČR je v rámci naší republiky plněn prostřednictvím tříletých akčních plánů, které zpracovává meziresortní pracovní skupina pro EVVO při Ministerstvu životního prostředí.

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta je zaměřena zejména na:

- vzájemnou interakci a souvislosti mezi ekonomickými, sociálními a environmentálními globálními i lokálními právními aspekty udržitelného rozvoje
- na ekologickou výchovu jako jeden z klíčových preventivních nástrojů ochrany životního prostředí a nezastupitelný prostředek k naplnění udržitelného rozvoje a je zároveň nezastupitelným předpokladem tohoto rozvoje
- všestranné rozvíjení klíčových kompetencí, definovaných v RVP v kontextu vzájemných vztahů mezi člověkem a životním prostředím s důrazem na vyváženost působení společenských i přírodních faktorů, přičemž jde o motivaci a poskytnutí příležitostí k dosažení znalostí, dovedností, postojů a návyků k ochraně a zlepšování životního prostředí
- v oblasti kompetencí k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální na aktivní využívání dovedností jako nástrojů pro řešení problémů životního prostředí, včetně hledání variant řešení problémů ŽP a schopnost kriticky posuzovat a vyhodnocovat informace související s životním prostředím
- v oblasti pracovní kompetence v rámci odborných kompetencí na osvojení praktických dovedností pro chování a pobyt v přírodě i při zacházení s přírodou

a jejich uplatňováním v každodenním životě, uplatňování principů udržitelného způsobu života v občanském a pracovním jednání

➤ v oblasti kompetence občanské:

1. znát z vlastní zkušenosti přírodní a kulturní hodnoty ve svém okolí, chápat příčiny a následky jejich poškozování, rozumět jedinečnosti svého regionu a jeho potřebám
2. uvažovat v souvislostech, vnímat závislost rozvoje lidské společnosti na přírodě a na stavu životního prostředí, porozumět zákonitostem biosféry, ekonomické, sociální a globální provázanosti světa, problémům životního prostředí z globálního i lokálního hlediska a jejich příčinám
3. orientovat se ve vývoji vztahu člověka a přírody a poučit se z problémů životního prostředí od minulosti až po současnost a v tomto kontextu pak uvažovat o budoucnosti
4. odpovědně jednat vůči přírodě a prostředí v každodenním životě a aktivně a kvalifikovaně se účastnit ochrany životního prostředí včetně zapojení do souvisejících veřejných a rozhodovacích procesů o využívání krajiny
5. projevovat pokoru, úctu k životu ve všech jeho formách a k hodnotám, které neumí vytvořit člověk, oceňovat svébytnou hodnotu a krásu přírody a krajiny, vnímat a být schopen hodnotit různé postoje k postavení člověka v přírodě a k chování člověka vůči přírodě

V praxi to vše představuje:

- předávání znalostí a dovedností týkajících se znalostí biosféry, vztahů člověka a životního prostředí včetně problémů ŽP z globálního i lokálního hlediska a možností i způsobů dosažení udržitelného rozvoje
- rozvinutí schopností uvažovat v souvislostech a chápat interakci přístupů ekologických, technicko-technologických, ekonomických i sociálních
- podněcování aktivity a tvořivosti žáků zaměřené k žádoucímu jednání
- ovlivňování vztahu k přírodě, odpovědnosti za jednání vůči prostředí, ohleduplnosti a spolupráci v mezilidských vztazích
- působení k vytváření hierarchie životních hodnot a celkového životního stylu ve smyslu potřeb udržitelného rozvoje

2. Školní plán EVVO

Školní plán EVVO vychází z Metodického pokynu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR č. j. 16745/2008-22 ze dne 27. 10. 2008, který propojuje novou legislativu v oblasti školství a environmentální problematiky. Reaguje na naléhavost řešení problematiky ochrany životního prostředí, zejména v souvislosti s přihlášením ČR k Evropské strategii vzdělávání pro udržitelný rozvoj, která klade velký důraz na zkvalitnění EVVO ve školách a školských zařízeních.

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta je realizováno jako průřezové téma Člověk a životní prostředí.

Průřezové téma Člověk a životní prostředí se podílí na zvyšování gramotnosti pro udržitelnost rozvoje a přispívá k rozvinutí znalostí o zákonitostech přírody, o vztazích člověka k prostředí, o současných globálních a regionálních problémech lidstva. Udržitelnost rozvoje patří mezi priority EU. Environmentální vzdělávání vede k pochopení významu přírody a životního prostředí pro člověka. Upozorňuje na správné chování člověka v přírodě a na negativní dopady našeho působení na přírodu. Je začleněno především do přírodovědného vzdělávání, ale promítá se i do společenskovedního, estetického vzdělávání a vzdělávání pro zdraví. Jsou vytvářeny takové postoje a hodnotové orientace, které vedou žáky k pozitivnímu životnímu způsobu a stylu.

Průřezové téma je realizováno převážně v samostatném předmětu **Biologie a ekologie** - u oboru Pedagogické lyceum se vyučuje v 1. – 3. ročníku, u oboru Sociální činnost v 1. a 2. ročníku. Objevuje se však také v různých vyučovacích předmětech všech oborů, i v dalších aktivitách školy (např. K-Mode, Miss Reneta apod.)

Vyučovací předmět Biologie a ekologie vyučují dva aprobovaní pedagogové a jeden pedagog neaprobovan.

Začlenění průřezových témat s aspekty EV (Člověk a životní prostředí)

Název oboru: **Pedagogické lyceum**

Kód: 78-42-M/03

Pokrytí předmětem: Biologie a ekologie

Integrace ve výuce:

1. ročník	Chemie Anorganická chemie Výtvarná výchova Výtvarné umění a činnosti Tělesná výchova Pohybové dovednosti (TV, ZTV)
2. ročník	Fyzika Fyzika atomu, Elektřina a magnetismus Chemie Organická chemie Tělesná výchova Pohybové dovednosti (TV, ZTV)
3. ročník	Dějepis Novověk, svět v politických blocích Tělesná výchova Pohybové dovednosti (TV, ZTV) Informační a komunikační technologie Práce se standardním programovým vybavením
4. ročník	Český jazyk a literatura Světová literatura v letech 1945–1989 Konverzace v anglickém jazyce Tematické okruhy, komunikační situace a jazykové funkce Konverzace v německém jazyce Tematické okruhy, komunikační situace a jazykové funkce

Název oboru: **Sociální činnost – sociálně výchovná**

Kód: 75-41-M/01

Pokrytí předmětem: Biologie a ekologie

Integrace ve výuce:

1. ročník	Fyzika Mechanika, Fyzika atomu Tělesná výchova Pohybové dovednosti
2. ročník	Tělesná výchova Pohybové dovednosti Informační a komunikační technologie Textový editor – prohloubení znalostí
3. ročník	Tělesná výchova Pohybové dovednosti

Název oboru: **Kosmetické služby**

Kód: 69-41- L/01

Pokrytí předmětem: Zdravověda

Integrace ve výuce:

1. ročník	Fyzika Mechanika, Fyzika atomu Chemie Anorganická chemie Tělesná výchova Činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností
2. ročník	Základy společenských věd Člověk jako občan Chemie Anorganická chemie, Organická chemie Tělesná výchova Činnost ovlivňující úroveň pohybových dovedností

3. ročník	<p>Německý jazyk 1 Reálie německy mluvících zemí (1.část)</p> <p>Německý jazyk 2 Reálie německy mluvících zemí (1. část)</p> <p>Základy společenských věd Soudobý svět</p> <p>Chemie Organická chemie</p> <p>Tělesná výchova Činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností</p>
4. ročník	<p>Německý jazyk I Reálie ČR, Reálie německy mluvících zemí (2. část)</p> <p>Německý jazyk II Mezilidské vztahy, Reálie německy mluvících zemí (2. část)</p> <p>Chemie Biochemie</p>

Název oboru: **Kadeřník**

Kód: 69-51-H/01

Pokrytí předmětem: Chemie

Integrace ve výuce:

1. ročník	<p>Tělesná výchova Činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností</p>
2. ročník	<p>Fyzikální vzdělávání Mechanika, Fyzika atomu</p> <p>Tělesná výchova Činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností</p>
3. ročník	<p>Matematika Práce s daty</p> <p>Tělesná výchova Činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností</p>

2. 1 Spolupráce s jinými subjekty

Všichni naši žáci jsou vedeni k toleranci a pomoci odlišným skupinám obyvatelstva. V návaznosti na tuto skutečnost škola každoročně pomáhá při realizaci mnoha humanitárních sbírek a je aktivní i při jiných sociálních a charitativních aktivitách, do kterých jsou zapojováni především žáci oboru Pedagogické lyceum a Sociální činnost.

Z humanitárních sbírek jsou to především Bílá pastelka a Český den proti rakovině.

Naši žáci se pravidelně zapojují do Potravinové sbírky a vytvořili tradici Vánočního jarmarku, jehož výtěžek putuje nadaci Dobrý anděl. Žáci také bývají nápomocni organizátorům oslav Dne Země v Havířově – Magistrátu města Havířova.

Každoročně škola pořádá pro vybrané ročníky lyžařský kurz, sportovně turistický kurz a vodácký kurz. Tyto kurzy jsou zaměřeny na hry a pobyt v přírodě, turistiku, netradiční pohybové aktivity i výcvik jak na stojaté, tak i tekoucí vodě.

2. 2 Dlouhodobé projekty v oblasti EVVO

1. Škola je zaregistrována do sítě škol se zájmem o environmentální výchovu M.R.K.E.V.
2. Škola se účastní celostátního projektu Recyklohraní, školního recyklačního programu pod záštitou MŠMT České republiky, jehož cílem je prohloubit znalosti žáků v oblasti třídění a recyklace odpadů a umožnit jim osobní zkušenost se zpětným odběrem baterií a použitých drobných elektrozařízení.

2. 3 Koordinátor EVVO

Koordinováním oblasti EVVO je ředitelem školy pověřena Mgr. Jana Smejkalová. Koordinátor má vysokoškolské vzdělání, vystudoval Pedagogickou fakultu Univerzity Palackého v Olomouci, aprobace učitelství sociálních a zdravotních předmětů pro střední odborné školy. V současné době vyučuje předměty: pečovatelský a osobní asistence, gerontologie, osobnostní a sociální výchova, zdravotní péče. Je absolventem specializačního studia k výkonu funkce koordinátora EVVO na Přírodovědecké fakultě Ostravské univerzity.

Pravidla spolupráce koordinátora EVVO s vedením a zaměstnanci školy

- Koordinátor vytváří ve spolupráci s ostatními pracovníky školy (předsedové předmětových komisí, případně členové realizačního týmu) školní program EVVO, tento program upřesňuje formou krátkodobých akčních plánů EVVO na každý rok
- Koordinátor na základě podkladů spolupracovníků zpracovává hodnocení plnění krátkodobého akčního plánu, které je součástí výroční zprávy školy
- Koordinátor dbá, aby školní plán EVVO byl v souladu s další dokumentací školy a navrhuje řediteli školy začlenění do této dokumentace
- Koordinátor úzce spolupracuje s vedením školy při přípravě aktivit a vedení školy vytváří potřebné podmínky pro jeho práci
- Koordinátor průběžně zvyšuje svou odbornou a metodickou připravenost
- Koordinátor koordinuje realizaci plánu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti EVVO
- Vedení školy podporuje návrhy koordinátora na účast jednotlivých pedagogických pracovníků na DVPP v oblasti EVVO

- Koordinátor poskytuje ostatním pracovníkům školy konzultace a podporu začlenění EVVO do jejich činností

3. Dlouhodobý plán EVVO

Dlouhodobý školní plán EVVO je součástí koncepce školy, není přílohou školních vzdělávacích programů.

3.1 Vize školy v rámci koncepce rozvoje školy 2021 – 2024

(aktualizace 1. 9. 2022)

Vzděláváme pro život. Podporujeme profesní i osobnostní rozvoj, vzájemný respekt, úctu a spolupráci.

Celou atmosférou školy by mělo mimo jiné prostupovat vědomí odpovědného chování k životu, přírodě a životnímu prostředí – od školních vzdělávacích programů, přes ducha školních akcí až k výzdobě a prezentaci školy. S tím souvisí i podpora environmentálních aktivit.

3.2 Vize školy v oblasti EVVO a dlouhodobé cíle EVVO

V souladu s koncepcí rozvoje školy byla definována vize školy v oblasti EVVO a dlouhodobé cíle EVVO.

Vize školy v oblasti EVVO (období 2021–2024):

- vést žáky k odpovědnému chování k životu, přírodě, životnímu prostředí
- EVVO zařazovat do výchovně-vzdělávacího procesu systematicky, využívat nabídek vzdělávacích institucí zaměřených na EVVO
- podporovat spolupráci koordinátora s vedením školy, pedagogickými pracovníky, provozními zaměstnanci
- zvyšovat kvalifikaci pedagogů pro EVVO
- rozvíjet vzájemnou spolupráci škol a mimoškolních zařízení
- prezence akcí, činností, projektů z oblasti EVVO na stránkách školy, v médiích

Dlouhodobé cíle EVVO ve škole

Výchovně-vzdělávací cíle:

- využívat přírodovědných poznatků a dovedností v praktickém životě ve všech situacích, které souvisejí s přírodovědnou oblastí
- logicky uvažovat, analyzovat a řešit jednoduché přírodovědné problémy
- pozorovat a zkoumat přírodu, provádět experimenty a měření, zpracovávat a vyhodnocovat získané údaje
- komunikovat, vyhledávat a interpretovat přírodovědné informace a zaujímat k nim stanovisko, využívat získané informace v diskusi k přírodovědné a odborné tematice
- porozumět základním ekologickým souvislostem a postavení člověka v přírodě a zdůvodnit nezbytnost udržitelného rozvoje
- posoudit chemické látky z hlediska nebezpečnosti a vlivu na živé organismy
- motivaci přispět k dodržování zásad udržitelného rozvoje v občanském životě i odborné pracovní činnosti
- pozitivní postoj k přírodě
- motivace k celoživotnímu vzdělávání v přírodovědné oblasti

Výstupy:

- žák vysvětlí základní ekologické pojmy
- charakterizuje biotické a abiotické faktory prostředí
- charakterizuje základní vztahy mezi organismy ve společenstvu
- uvede příklad potravního řetězce
- popíše podstatu koloběhu látek v přírodě z hlediska látkového a energetického
- charakterizuje různé typy krajiny a její využívání člověkem
- hodnotí vliv různých činností člověka na jednotlivé složky životního prostředí
- charakterizuje působení životního prostředí na člověka a jeho zdraví
- charakterizuje přírodní zdroje surovin a energie z hlediska jejich obnovitelnosti, posoudí vliv jejich využívání na prostředí
- popíše způsoby nakládání s odpady
- charakterizuje globální problémy na Zemi

- uvede základní znečišťující látky v ovzduší, ve vodě a v půdě a vyhledá informace o aktuální situaci
- uvede příklady chráněných území v ČR a v regionu
- uvede základní ekonomické, právní a informační nástroje společnosti na ochranu přírody a prostředí
- vysvětlí udržitelný rozvoj jako integraci environmentálních, ekonomických, technologických a sociálních postupů k ochraně životního prostředí
- zdůvodní zodpovědnost každého jedince za ochranu přírody, krajiny a životního prostředí

3. 3 Cíle a prostředky zabezpečení EVVO na škole

Strategickými oblastmi pro realizaci EVVO na naší škole jsou:

1. Ekologický provoz školy
2. EVVO ve výuce
3. EVVO v mimoškolních aktivitách
4. DVPP v oblasti EVVO

Strategie č. 1: Ekologický provoz školy

Dlouhodobý cíl: Provoz školy šetrný k životnímu prostředí

Dílčí cíle:

- Snížení spotřeby energie (elektrická energie, teplo), vody
- Snížení množství kancelářského papíru
- Důsledné třídění odpadu žáky, pedagogy i provozními zaměstnanci
- Používání ekologicky šetrných čisticích prostředků

Prostředky:

- vypracovány směrnice k pravidlům environmentálního provozu příspěvkové organizace
- sběrné nádoby na tříděný odpad (papír, plasty)
- vypínání osvětlení při odchodu z místnosti na delší dobu
- při dlouhodobém opouštění pracoviště vypínání počítačů a přípojných samostatných zařízení (tiskárny, scannery, LCD monitory apod.)

- zamezení odkládání předmětů na topná tělesa, tak aby neomezovaly proudění teplého vzduchu
- nárazové, krátké a intenzivní větrání v zimních měsících
- regulace teploty na topných tělesech pomocí regulačních ventilů
- dodržování pravidel úsporného tisku – využití oboustranného tisku, tisku dvou stránek textu na jednu stránku, využití jednostranně použitého papíru pro poznámky apod.
- upřednostnění elektronických dokumentů před tištěnou formou
- nákup ekologicky šetrných čisticích prostředků
- zajištění svozu odpadu – organizace, termíny

Indikátory:

- množství směsného odpadu
- podíl vytríděného odpadu (plast, papír) na celkovém množství odpadu
- množství spotřebované energie, tepla, vody
- spotřeba kancelářského papíru
- používání ekologicky šetrných čisticích prostředků

Strategie č. 2: EVVO ve výuce

Dlouhodobý cíl:

- Začleňování témat EVVO do výuky
- Výuce jsou využívány i venkovní prostory v okolí školy, je vybudována venkovní učebna

Dílčí cíle:

- EVVO zařazovat do výuky systematicky
- Témata EVVO realizovat projektovým vyučováním, výukovými programy vzdělávacích institucí zaměřených na problematiku EVVO a dalšími metodami jako např. exkurze, přednášky apod.
- Zmapování možnosti vybudovat venkovní učebnu

Prostředky:

- informace o výukových programech např. z internetu
- plánování výukových programů podle nabídek na příští rok

- informační nástěnka s aktuálními informacemi o problematice EVVO a tématy EVVO na školní rok
- pracovní schůzky koordinátora s vedením školy dle potřeby
- pravidelné schůzky koordinátora s týmem pedagogů
- zařazování koordinátorem doporučených problematik EVVO do vyučovacích hodin všech pedagogů
- exkurze do ZOO, planetária apod.
- zeměpisné přednášky
- ročníkové práce s tematikou EVVO
- projekt na vybudování venkovní učebny
- finance z dotací, grantů

Indikátory:

- v daném školním roce se uskutečnila exkurze do ZOO, planetária; zeměpisná přednáška
- počet ročníkových prací s tematikou EVVO
- počet pedagogů, kteří spolupracují při realizaci EVVO
- venkovní učebna

Strategie č. 3: EVVO v mimoškolních aktivitách

Dlouhodobý cíl: Realizovat problematiku EVVO i v mimoškolních aktivitách

Dílčí cíle:

- Vytvoření pracovního týmu – z řad žáků, pedagogických i provozních zaměstnanců
- Sběr elektrozařízení, baterií, tonerů, cartridge v rámci projektu „Recyklohraní“
- Zapojení žáků, pedagogických i provozních zaměstnanců do nabízených charitativních a sociálních aktivit

Prostředky:

- zájem žáků o problematiku EVVO
- členství v síti škol M.R.K.E.V. – zabývající se problematikou EVVO
- lyžařský kurz, sportovně turistický kurz, vodácký kurz, projektové aktivity
- vycházky do přírodních lokalit v Havířově a jeho okolí
- školní výlety a exkurze do ekologicky zajímavých lokalit Moravskoslezského kraje

- péče žáků o životní prostředí v areálu i okolí školy
- nádoby na sběr elektrozařízení, tonerů, cartridgí

Indikátory:

- fungující pracovní tým
- množství vybraných drobných elektrozařízení, baterií, tonerů a cartridgí
- počet uskutečněných školních výletů, exkurzí, vycházek
- zveřejňování informací o aktivitách EVVO na nástěnce EVVO, na webových stránkách školy apod.

Strategie č. 4: DVPP v oblasti EVVO

Dlouhodobý cíl: Do EVVO zapojit pedagogy

Dílčí cíl: Sestavení pracovního týmu

Prostředky:

- pedagogové jsou průběžně informováni na poradách a pracovních schůzkách o EVVO
- pedagogové absolvují vybrané akce v rámci DVPP
- vedení školy podporuje účast pedagogů na akcích DVPP zaměřených na problematiku EVVO
- koordinátor zvyšuje svou odbornou a metodickou připravenost pro aktivity školního koordinátora EVVO
- poskytnutí námětů, podkladů pro výuku EVVO koordinátorem předmětovým komisím

Indikátory:

- funkční pracovní tým
- účast pedagogů na DVPP s problematikou EVVO
- využití koordinátorem poskytnutých námětů, podkladů pro výuku EVVO předmětovými komisemi a následně jednotlivými vyučujícími ve výuce

4. Krátkodobý akční plán EVVO

Na začátku příslušného školního roku je vypracován krátkodobý akční plán EVVO, který není přílohou ŠVP, ale rozvíjí dílčí kroky pro příslušný školní rok.

V pololetí školního roku je provedeno hodnocení krátkodobého plánu a na konci školního roku je zpracována zpráva o činnosti EVVO, která je součástí výroční zprávy školy.

5. Zdroje informací

1. ŠVECOVÁ, M., SÁSIKOVÁ, K., *Management environmentální výchovy na školách: Role a funkce koordinátora*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2012. 114 s. ISBN 978-80-87472-40-8
2. Kolektiv autorů, *Sborník školních programů EVVO: Sborník závěrečných prací absolventů pilotního specializačního studia pro školní koordinátory EVVO červenec 2006 – září 2007*. 1. vyd. Copyright © SSEV Pavučina, 2007. 143 s. ISBN 978-80-903345-8-8
3. *Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice*
4. *Zákon č. 123/1998 Sb. O právu na informace o životním prostředí*
5. *Metodický pokyn k zajištění environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty č. j. 16745/208-22 ze dne 27. 10. 2008*
6. *Rámcové vzdělávací programy pro obor Sociální činnost, Pedagogické lyceum, Kosmetické služby, Kadeřník*
7. *Školní vzdělávací programy Střední školy Havířov-Prostřední Suchá, příspěvkové organizace pro obory: Sociální činnost, Pedagogické lyceum, Kosmetické služby, Kadeřník*